

СТАНОВИЩЕ

на Съвета за електронни медии относно: Проект на ЗИД на Закона за радиото и телевизията

Съветът за електронни медии, като взе предвид:

1. Изискването на Директива 2007/65/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11.12.2007 г. за изменение на Директива 89/552/ЕИО на Съвета относно координирането на някои разпоредби, формулирани в действащи закони, подзаконови и административни актове на държавите-членки, отнасящи се до упражняване на телевизионна дейност, държавите-членки да приведат националните си законодателства в съответствие с Директивата най-късно до 19 декември 2009 г.;

2. Проект на ЗИД на ЗРТ, подготвен от работна група, създадена със Заповед № РД - 96 / 14.10.2009 г. на министър-председателя на Република България и

3. Писмо от Министерство на културата с вх. на СЕМ № 04-04-10 / 13.11.2009 г. с приложения към него Проект на ЗИД на ЗРТ и мотиви към законопроекта;

и на основание чл. 32, ал. 1, т. 4 от ЗРТ изразява следното становище по предложения Проект на ЗИД на ЗРТ:

В работната група, създадена със Заповед № РД - 96 / 14.10.2009 г. е участвал представител на СЕМ, поради което Съветът одобрява по-голяма част от текстовете на предложения проект, защото основната идея на законопроекта е той да въведе изцяло Директивата за аудиовизуалните медийни услуги.

СЕМ предлага редакция на някои от текстовете на проекта на ЗИД на ЗРТ, както следва:

По отношение на § 26 на ЗИД на ЗРТ

Съветът за електронни медии счита, че в разпоредбата е необходимо да бъде направена следната поправка:

“(4) Съветът за електронни медии и доставчиците на медийни услуги ежегодно сключват споразумение **относно мерките** за защита на децата от съдържание, насочено към увреждане на тяхното физическо, умствено и морално развитие.”

По отношение на § 35 на ЗИД на ЗРТ

В предложения проект съществуват два параграфа 35 – с единият се изменя чл. 47 от ЗРТ, а с другият – чл. 47а от ЗРТ. СЕМ счита, че вторият § 35 следва да стане § 36 и съответно от там да се промени цялата номерация на следващите параграфи.

По отношение на § 50 на ЗИД на ЗРТ

С новия раздел V “Медийни услуги по заявка”, в чл. 125и, ал. 1 от ЗРТ е предвидена възможност за издаване на удостоверение за вписване в регистъра. За да бъде събирана такса за извършването на тази административна услуга, следва да бъде допълнена и разпоредбата на чл. 102 от ЗРТ (както и в Тарифата за таксите за радио- и телевизионна дейност).

В чл. 102, ал. 3 да се създаде нова т. 7:

“7. такса за издаване на удостоверение за вписване в регистъра на лицето, осъществяващо медийни услуги по заявка”.

По отношение на § 51 от ЗИД на ЗРТ

В чл. 126, ал. 1 е предвидено да се налага имуществена отговорност на доставчиците на медийни услуги за нарушение на изрично изброени разпоредби, между които и чл. 83, ал. 1, чл. 84, ал. 3 и чл. 85, ал. 1 и 3 от ЗРТ.

СЕМ счита, че административнонаказателна отговорност следва да се носи за нарушение на разпоредбите на **чл. 83, ал. 1 и 2, а не само на ал. 1**, поради което предлага в текста да бъде извършена съответната промяна.

Административнонаказателна отговорност следва да се носи и за нарушение на разпоредбите на **целия чл. 84, а не само на ал. 3**, поради което СЕМ предлага в текста да бъде извършена съответната промяна.

Същото е становището на СЕМ и по отношение на следващия посочен текст – чл. 85, ал. 1 и 3 – СЕМ счита, че административнонаказателна отговорност следва да се носи за нарушение разпоредбите на **целия чл. 85, а не само на ал. 1 и 3**, поради което предлага в текста да бъде извършена съответната промяна.

Текстовете на чл. 126б, ал. 3 и ал. 4 са абсолютно идентични с текста на чл. 126в, ал. 3, поради което СЕМ предлага **ал. 3 и 4 на чл. 126б да бъдат заличени**, а размера на санкцията по чл. 126в, ал. 3 да бъде променен “от 200 до 500 лв.” на **“от 1000 до 5000 лв.”**

По отношение на § 54 от ПЗР на ЗИД на ЗРТ

СЕМ счита, че т. 1, б. ”б”, ал. 3 (нова), т. 1 трябва да придобие следната редакция:

“1. до четири **национални** телевизионни програми на Българска национална телевизия”.

В ал. 4 от същия параграф изразът “съгласувани със” да се замени с **“определени от”**.

Във връзка с терминологичното уеднаквяване на ЗРТ същият израз да бъде записан и в разпоредбата на чл. 116з, ал. 3 от сега действащия закон.

СЕМ изразява несъгласие по отношение на § 22 и § 60 от ЗИД на ЗРТ, които до този момент не са били обект на обсъждане.

СЕМ счита, че законодателят следва да отчете трайната практика на Конституционния съд, свързана с института “мандат” и условията и предпоставките, които обуславят продължителността и предсрочното прекратяване на мандати. Тук могат да бъдат посочени Решения на Конституционния съд № 16 / 1999 г. по конст.д. № 10 / 1999 г.; № 8 / 2000 г. по конст.д. 9 / 2000 г. и № 1 / 2004 по конст.д. № 1 / 2004 г., в

които Конституционният съд приема, че мандатът може да бъде прекратен само при наличието на определени обективни условия, посочени в закона.

Наред с това, Съветът за електронни медии (СЕМ) е независим специализиран орган, който регулира радио- и телевизионната дейност на територията на Република България (чл. 20 от ЗРТ).

Според действащия в момента Закон за радиото и телевизията СЕМ не е държавен орган и не е орган в системата на изпълнителната власт (в този смисъл е и практиката на Конституционния съд на Република България – Решение № 21 от 14 ноември 1996 г. по конституционно дело № 19 от 1996 г.)

Съветът за електронни медии (СЕМ) се състои 9 членове, от които 5 се избират от Народното събрание и 4 се назначават от президента на републиката.

При конституирането на СЕМ законодателят е приел т.нар. “квотен принцип” – налице са две квоти – 5 членове, избирани от Народното събрание, и 4 членове, назначавани от президента. По този начин СЕМ се създава от единствените два органа, пряко избрани от народа - Народното събрание и Президента (в този смисъл е Решение № 10 от 25 юни 1999 г. по конституционно дело № 36 от 1998 г. на Конституционния съд).

Членовете на Съвета за електронни медии се избират или назначават за срок шест години. Съставът на Съвета за електронни медии се обновява през две години от всяка квота (чл. 29, ал.1 от ЗРТ).

От цитираните разпоредби е видно, че Съветът е постоянно действащ административен орган, а мандат имат неговите членове и този мандат е 6 години. Освен мандат на членовете на СЕМ (а не на самия орган) законодателят е предвидил и ротация на членовете с цел обновяване на състава.

За да се осъществят паралелно принципите на ротация и на мандатност на членовете на СЕМ законодателят е предвидил, че съставът на Съвета за електронни медии след втората и четвъртата година от конституирането му се обновява по жребий. След изтичане на две години съставът на Съвета за електронни медии се обновява с двама представители от квотата на Народното събрание и един от квотата на президента. Техният 6-годишен мандат започва да тече от датата на избирането или назначаването им. След изтичане на 4 години съставът на Съвета за електронни медии се обновява с един представител от квотата на Народното събрание и двама от квотата на президента. Техният 6-годишен мандат започва да тече от датата на избирането или назначаването им (§ 51, ал. 2, ал. 3 и ал. 4 от ПЗР на ЗРТ).

По този начин при конституирането и при обновяването на състава на СЕМ законодателят е съчетал няколко принципа – квотен, ротационен, мандат на членовете, с цел гарантиране на политическия неутралитет при функционирането на органа.

В този смисъл е Решение № 21 от 14 ноември 1996 г. по конституционно дело № 19 от 1996 г. на Конституционния съд на Република България:

"Законодателят е длъжен сред различните възможни модели за създаване на НСРТ да избере този от тях, който в най-голяма степен съответства на характера на органа, неговата независимост и значението му за цялото общество. Извън компетентността на съда е да дава указания за начина на използване на различните принципи (квотен, паритетен, ротационен и др., по отделно или в съчетание) при създаване на независими органи. Във всички случаи обаче спазването на принципа на

политическия неутралитет при създаването и функционирането на НСРТ е от решаващо значение за конституционността на уредбата."

Подобни са мотивите и в Решение № 10 от 25 юни 1999 г. по конституционно дело № 36 от 1998 г. на Конституционния съд:

"Допълнителна гаранция за независимостта на НСРТ е съчетаването на квотния принцип при конституирането на съвета с ротационния принцип на обновяване периодично на членове на съвета, което напълно е възможно да става при различно съотношение на политическите сили в парламента и от друг Президент. Абсурдно е да се приеме, че с всяка промяна на съотношението на политическите сили в управлението на страната ще се поставя въпрос за ново конституиране на НСРТ, което вече реално ще създаде условия за намеса на тези сили в дейността му. Следва да се отбележи, че съществува практика на аналогичен на НСРТ орган в други модерни и демократични държави да бъде определян от правителството или да бъде на подчинение на отделни министри. Но това не поражда никакви съмнения относно неговата независимост и безпристрастност.

В заключение следва да се отбележи, че критериите за конституиране на НСРТ не са политически по своя характер. Това е така, защото критериите за определяне на членовете на НСРТ са фиксирани в чл. 25 ЗРТ пространно и в основни линии се отнасят до образованието и професионалния опит на съответните лица в определени области. "

От изложеното се вижда, че в сега действащия Закон за радиото и телевизията законодателят е предвидил гаранции за независимостта на СЕМ и всяка промяна следва да бъде балансирана и съобразена както с практиката на Конституционния съд, така и с практиката на другите страни – членки на ЕС, където съществуват подобни независими регулатори.

В заключение бихме посочили, че правомощията, а оттам и задълженията на СЕМ по закон, все повече се увеличават. Това налага непрекъснато усъвършенстване на административния капацитет на органа, респективно – увеличение на средствата по бюджета на СЕМ.

В тази връзка отново ще цитираме Решение № 21 от 14 ноември 1996 г. по конституционно дело № 19 от 1996 г. Конституционния съд на Република България, където изрично е прието, че: "Законодателното установяване на условия, ограничения или формалности в защита на конституционни ценности (основания) е суверенно право на законодателя. Това важи с особена сила за създаването и разпространяването на радио- и телевизионни програми. Поради институционалния характер на електронните медии, тяхното въздействие върху общественото мнение и върху обществените процеси Конституцията предвижда не само право на държавата да регулира тяхното създаване и дейност, но и задължение да стори това."

Настоящото становище е прието на заседание на Съвета за електронни медии, проведено на 19 ноември 2009 г.

МИЛЕН ВЪЛКОВ
И.Д. ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СЕМ